

ALIDE ZVOROVSKI: Kunstitegemine vajab vabadust

Vabadus - see on number üks

■ Kas te olete metsas maalinud söega valgetele linadele, mis on riputatud puude vahele? Ei ole? Aga koos külarahvaga kohalikul karjamaal lehmasid maalinud? Samuti mitte? Siis on viimane aeg saada tuttavaks Toilast pärit kunstniku Alide Zvorovskiga.

TIIA LINNARD
tia@pohjarannik.ee

Tallinna rahvusvahelise joonistustriennaali ajal võttis Alide kätte ja viis külarahva Tallinna lähedal Karjamaale lehmasid joonistama. "Väga lahe oli, rahvast oli päris palju," nendib kunstiakadeemias maalimist õppinud Alide, kellele meeldivad uuenduslikud ideed.

Inimesed, kes pole kunagi varem pintslit käes hoidnud, võtavad korraks kätte ja hakkavad iseenesestmõistetavalt looma joonistama? Ja mitte pildi pealt maha, vaid natuurst! Alide arvates pole selles mitte midagi imelikku. "Loomulikult haarab neid kõigepealt ärevus, et kas ma saan ikka hakkama, aga ma annan neile juhtnõu-rid kätte ning tulemused on esimese korra kohta vapustavad," kinnitab kunstnik, kes on koos tavainimestega joonistanud ka metsas puude vahele seotud valgetele linadele. "See oli kõigi jaoks vapustav kogemus, sedavõrd muljetavaldav, et... Et seda peab lihtsalt ise järele proovima!"

Kust kohast sellised ideed tulevad? Öösel padja alt? "Nad lihtsalt tulevad," ütleb Alide, kellel on selliseid ideid veelgi. Näiteks tuua huvilised kokku öösel joonistama.

Kaks ventilatsioonitoru ja pimedus

Alide arvates inimesed kardavad kaasaegset kunsti, sest nad ei saa sellest aru. "See tuleb sellest, et ei osata pilti lugeda," ütleb ta, süüdistades selles mitte inimesi, vaid riikliku kunstiariiduspoliitikat, mis vajalikke lähteandmeid vaid näpuotsaga poeatab. "Abstraktsed maali ees seistes osatakse vaid öelda, et no selle nikerdis teeksin ma ise ka valmis."

Tunnistan ausalt, et ka mina jäin selle pildi lugemise oskusega hiljuti jänni - Alide enda näitusel "Isolaator" Jõhvi linnagaleriis, kui olin jõudnud ta maali "Pimedus" ette, millest turratasid välja kaks täiesti naturaalselt ventilatsioonitoru.

Idee iseenesest huvitav ning tulemus atraktiivne, kuid mismoodi on see kõik seotud pimedusega?

"Pimedus ei ole kunagi lõplik ning isegi siis, kui ühiskond sunnib meid vaatama ühes kindlas suunas ja survestab meid vastu võltsitud otsuseid, on alati võimalus rakurssi muuta ning vaadata mujale," selgitab Alide, et kellegi konkreetsesse suunda vaatavad kiikrisilmad maalil sümboliseerivad ühiskondlikku survet, maalist välja vonklevad torud aga maailma laiemalt uudistavaid silmi, mis avastavad enda jaoks uusi võimalusi.

Näitusetöö "Pimedus" utsitab inimesi vaatama maailma lahtisema pilguga, kui ühte suunda sihitud binoklipilk seda võimaldab.

MATTI KÄMÄRÄ

Ah et siis selline ühiskonnakriitiline teos on see "Pimedus"!

"Hullude päevade" pihta tuld!

Alide maalide "Psühhoos 1" ja "Psühhoos 2" ühiskonnakriitilisus on see-eest kaugele näha. Seda jagub seal Stockmani kaubamaja "Hullude päevade" ajal linna katkuna tabavate kollaste kilekottide kaupa.

On see kivi inimeste kapsaada, kes otsivad võimalust odavamalt osta? Või kaupmeeste kapsaada, kelle igapäevased üüratud hinnad ei võimaldagi muul ajal osta kui "Hullude päevade" ajal?

Tarbijaühiskonna vastu barrikaadidele tõusnud Alide pommitab seal kivirahega mõlemat leeri. "Need inimesed, oma seal nende päevade ajal endale asju hasartselt krabavad, näost punased, pole sugugi vaesed. Ma olen aastaid käinud seal seda mängu oma tööde tarvis vaatamas," ütleb ta. "Ja need "Hullude päevade" organisatsioonid - nad kasutavad oma kliente lihtsalt ära, tehakse neist maskotid, kes vabatahtlikult nende nõmedate kilekottidega neile linnas ringi liikudes tasuta reklaami teevad. See on minu meelest väga tobe ning ma loodan, et tarbijakaitse jõuab ükskord niikaugelt, et selle lolluse ära keelab."

Üksinda või mitmekesi?

Alide on üks neist 16 kunstnikust, kes on koondunud mitmetulundusühingusse Loovala ning asutanud Rotermanni kvartalis stuudio, kuhu võib iga huviline tänavalt sisse astuda ja vaadata, kuidas kunst sünnib, ning soovi korral ka ise kätt proovida - raputades sel ajal enda küljest igapäevased mured.

Alide Zvorovski
maalinäitus
"ISOLAATOR"
Jõhvi linnagaleriis
30. novembrini.

21. novembril avavad need 16 kunstnikku Võru linnagaleriis ühisnäituse "Küllus". Alide tunnistab, et see maal, mis sel väljapanekul teda esindab, on veel sündimata. Aga see kuupäev kukub ju kohe-kohe! "Jah, seda tööd mul veel ei ole, aga idee on," märgib kunstnik rahulikult, et idee ongi kõige tähtsam ja et selle teostamine võib mõnikord minna väga nobedalt.

16 kunstnikku ühel looval - see on muidugi sünergia, aga kui keegi pakuks imeodavalt imeilusat ateljeed, kus saaks täiesti-täiesti üksinda oma mõtteid mõelda ning maalida, Alide raputab pead. "Ma olen selle juba läbi teinud," märgib ta. "Kunstnikud peavad saama ikkagi võimaluse kogemusi vahetada - me oleme siin ühiskonnas niigi liiga üksikud. Inimene on sotsiaalne olend, kes ei tohiks üksinda jääda. Tal peab olema vaimne ruum, kus on mõttekaaslased ja toetajad - see on väga tähtis. Vastasel juhul võib kunsti juurde jäämine osutada väga keeruliseks, sest raha on võimalik muul moel palju lihtsamalt teenida. Ma olen tegele- nud mööblidisaini sisekujundusprojektidega - mul ei jäänud selle kõrvalt hetkegi aega isegi maalinäituse korraldamise mõttele. See töö neelas kogu mu energia ning ma otsustasin, et ma ei tegele sedavõrd kommertslike asjadega enam kunagi, vaid pühendan ennast kunstile."

Kommertslik tegevus on vabadusest kaugel, kuid kunst - see vajab vabadust. "Vabadus on number üks," ütleb Alide.

Puhas leht

Kunstile pühendumine on noorele kunstnikule Eestis aga sama, mis osalemine iga päev ellujäämisprojektis. Et kas jään kunstnikuna ellu või mitte.

Selleks, et jääda, tuleb osata kirjutada projekte, tuleb osata raamatupidamist, tuleb aru saada arvemajandusest, tuleb inimestega suhelda... "Tuleb osata ennast müüa," tõdeb Alide. "Ebameeldiv küll, aga me peame oskama seda kõike teha, sest Eestis puudub kunstimanageerimise poliitika ja traditsioon. Ma olen küll nende oskuste omandamisel palju juurde õppinud, kuid ikkagi on see kõik väga tüütu ning aeganõudev. See aeg tuleb aga kunsti tegemise arvelt."

Veel enne "Küllust" teeb Alide otsad lahti oma teatriprojektiga "Kõnelevad nukud", mis võimaldab tänapäeva stressirohkest elust mõjutatud lastel isevalmistatud nukude abil oma probleeme sõnastada.

Alide pole käinud laste kunstikoolis. "Mul on selle üle isegi hea meel, et just niimoodi läks. Ma kasvasin üles Toila külast eemal ning kellelgi ei tulnud isegi pähe hakata mulle sealt Jõhvi kunstikooli käimist korraldama," meenutab ta. "Kuid ma usun, et Tartu kunstikooli jaoks olin ma sellise puhta lehena isegi lahedam - n-ö rikkumata õpilane, kes pole stampidesse surutud."

Ka oma lapsi ei plaani Alide laste kunstikooli saata: "Ma pigem võimaldan neil kohtu-

Alide Zvorovsk kohtus Jõhvis näituse avamisel ka oma endise kunstiopetajaga Toila keskkoolis, Laine Laanemaaga, kes suunas külatüdruku enne Tartu kunstikooli astumist kunstnik Mati Rautso juurde kiirkursustele.

MATI RAUTSO

da kunstnikega ning nendega vestelda, et filosoofilist mõtte- maailma arendada."

Enne Tartu kunstikooli astumist tegi Alide Toila keskkooli kunstiopetaja Laine Laanemaaga suvitust läbi vähem kui aasta kestnud stuudiumi kunstnik Mati Rautso juures. "Ma küll avaldasin soovi minna kunsti õppima, kuid joonistada ma ju ei osanud. Ma ei mäleta, et üldse oleks kooliajal nii väga armastanud joonistada. Ma olin looduslaps, kasvatanud üles külast eemal põl-

de keskel - mul oli seal palju muudki teha. Küll aga meeldis mulle see mõte, et minust saab ühel päeval kunstnik," räägib Alide, kes pärast Tartu kunstikooli lõpetas ka kunstiakadeemia. "Minule on maalimine hästi oluline - palju olulisem kui video- ja fotokunst, mis on väga atraktiivsed ning meeldivad mulle samuti. Kuid maalimine on eriline: liikumatu pildi tegemine nõuab iga- suguste kriitiliste piiride ületamist, eeldades tegijalt palju julgust."